

Landskap: Skåne Upptecknare: Nils Ekstrand, Malmö
 Härad: Torna Berättare: " "
 Socken: Everlöv Berättarens yrke: f. d. poliskonstapel
 Uppteckningsår: 1958 Född år 1882 i Everlöv

Sten- och jordvällare, m. m. s. 1 - 4.

Lit 64

Vita dukar vid jordafärd s. 5.

" 65

Sten och jordkällare.

Någon källare av den typ som Eder skiss på frågelistan utvisar, har jag inget minne av att jag sett där på orten.

Vid en tiden det här är fråga om fanns på en del gårdar fristående källare uppbyggda och förlagda utanför själva gården och som huvudsakligen begagnades till förvaring av potatis. De varo nedgrävda i jorden till omkring en meters djup, det exakta mättet kan jag ej uppgöra. Väggarna varo uppmurade med grästen till ungefär två meters höjd. Ovan markytan varo dubbla murar uppförda med cirka sjuttiofem cm. mellanrum, vilket var utfyllt med jord. Direkt på denna jordvall, om man så får kalla den, var en takstol täckt med med halmtak placerad. Källargolvet var belagt med stampad lera eller satt med små kullersten. En del av dessa källrar var även försedda med tak som varo lagda antingen med bräder eller mera vanligt med slanor, varför här uppstod ett loftutrymme den så kallade "källargällen", vilken man brukade fylla med halm. Källaren var något rektangelformig med nedgång på ena kortsidan. Något hål i taket eller i väggarna fanns ej. Vid sträng kyla brukade man placera en halbal eller några långhalmssärvar framför ingångsdörren i källarhålet till ett ytterligare skydd mot kylen.

Någon särskild benämning på dessa källarbyggnader, känner jag ej till.

ACC. NR M. 14572:2.

FOLKLIVS-
ARKIVET
LUND

När man börjat bygga denna källartyp, känner jag ej till. Jag vet ej heller om, att någon dylik blivit byggd under min tid.

Jag har ju på andra orter sett källare som varit utgrävda i någon backe och helt övertäckta med jord, men på här ifrågavarande ort fanns inga backar att tala om, varför sådana källare ej gärna kunde förekomma.

Huruvida någon källare av här omnämnda slag ännu finnes kvar där på orten, kan jag ej uttala mig om, men jag skulle knappast tro, att så är förhållandet. De ha väl försvunnit efterhands som de rasat samman som en följd av bristande underhåll. Jag har just gjort en förfrågan i ärendet däröm hos en ung fru här i staden, vilken har sitt föräldrahem på gården Kolsbjer där i församlingen. Hon förklarade därvid, att hon ej sett eller hade vetskaps om, att någon källare av här omnämnda slag numera fanns där på orten. I hennes föräldrahem fanns dock lämningar efter en såda, men denna hade rasat helt igen då hon var barn.

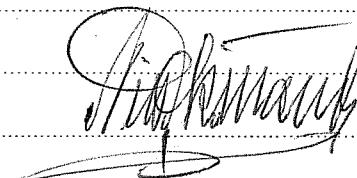
Att byggnaden skulle ha använts för andra ändamål än som källare till förvaring huvudsakligast av potatis och rotfrukter har jag ej sett eller hört omtalas. Något som i stil påminde om källarna fasten byggda helt ovan jord voro de s.k. "brydestuorna" för torkning av lin/hör/ före brytningen av detta som första momentet vid hörets beredning lingarn. Taket var här ersatt med

ett galler, på vilket höret utbreddes och torkades över sakta
eld som upptändes på bottnen av byggnaden.

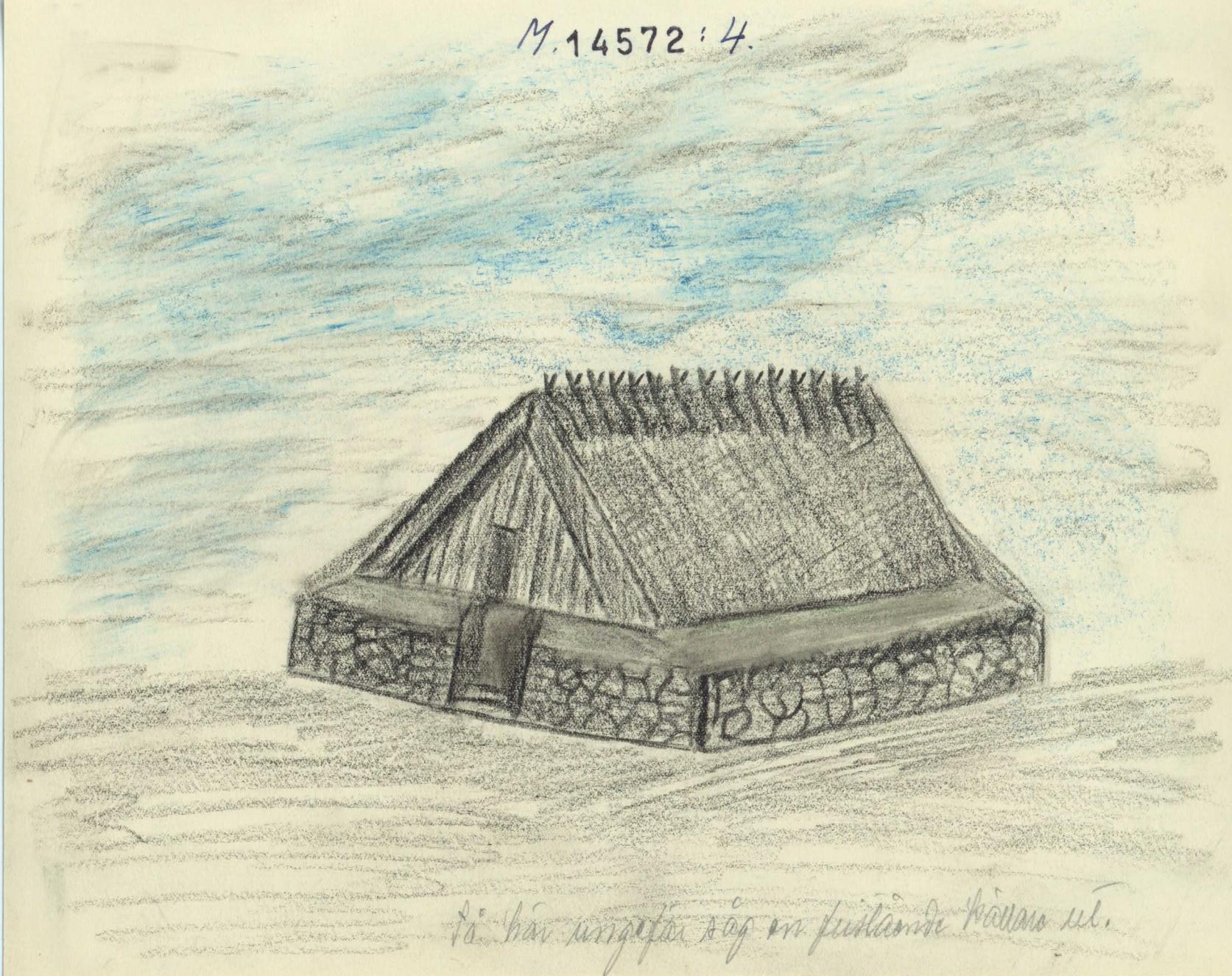
Det förekom även en och annan källarliknande byggnad ute i markerna i anslutning till beteshagarna, vilka varit avsedda till skydd för svinen. Jag vet mig dock aldrig ha sett dessa kommit till användning, enär det då var helt bortlagt att utsläppa svinen på gräsbeete.

Några andra byggnader inställt med delhär omnämnda för begagnandet som bostad eller fähus ute i markerna eller särskilda skyddsplatser för fären fanns ej där på orten vad jag kan minnas eller har mig bekant. Voro djuren ej tjudrade eller på bete i inhägnat område utan vallades av en vaktpojke, drevos de på kvällarna hem till gården och stallades in för natten.

Malmö i juli 1958

M.14572:4.

Så här ingeför såg en fästämde vällan ut.

Inf 65
7.

Vita dukar vid jordefärd.

Vad som i denna lista efterfrågas, kan jag ej besvara. Jag har aldrig vare sig sett eller hört omtalas, att det skulle ha förekommit bruk eller sedvänja, då man bundit en duk av något slag fast i seldonet på dragarna på vagnen som förde den döde till kyrkogården.

Malmö i juli 1958.

Anna

Jag har ännu gantta mycket koppa om.

Anna